Ч. 168 (13.407). Львів, субота 1. липня 1933.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

[illegible] Рік LIV.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Московський дух у православній церкві.

Нагінка польської преси проти русифікаційної політики православ. митрополії та її причини.

I.

В останніх часах польська преса заатакувала вищу церковну владу правосл. Церкви, закидаючи їй ведення русифікаційної політики. На цю тему появилися статті в газетах „Час", „Днєнь Польскі", „Курер Поранни", „Ілюстрований Курер Цодзєнни", та очевидно, і в гайдушко-панській „Українській Ниві". Ця остання газета вже втретє радикально змінює своє відношення до митрополії. Спершу довший час постійно на неї нападала, потім, одної гарної днини, почала виписувати пеани на честь митрополії, а нині — знова її атакує. Справді — „скачи враже, як пан каже"..

Факт концентраційного наступу майже цілої проурядової преси крім „Газети Польскої" на православну митрополію безперечно заслуговує на увагу, а ще більше потребує пояснення.

Треба відразу зазначити, що всі закиди щодо ведення митрополією русифікаційної політики в Церкві по суті є вірні; адже ніколи іншою не була церковна політика митрополії, як тільки русифікаційною (московською). Під тим оглядом у нікого не могло бути жаднісіньких сумнівів.

Але власне тому є незрозумілим, чому саме в цьому місяці ні з того ні з сього занепокоілася польська преса русифікаторською політикою православної митрополії.

Чи справді центру ваги нинішньої пресової нагінки треба шукати в тій московській русифікаторській політиці, та чи дійсно польська преса хотіла би її змінити? Треба виразно відповісти: нічого подібного! Польські чинники ані на хвилю не думають про фактичну зміну цієї русифікаторської політики вищої церковної влади, а особливо і чути не хочуть про заміну її на національно-церковну: українську та білоруську. Чи можуть бути щодо того які сумніви?

Хтож то увесь епископат в православній Церкві обсадив росіянами? Скажете — ендеки. Гаразд. Але чому то теперішні відповідальні чинники перед роком згодилися на висвячення в епископи нового росіянина еп. Савви та ще з явним нарушенням соборної ідеї? І чому богословський факультет у Варшаві обсаджений переважно росіянами? Українських професорів на цьому факультеті було тільки 3-х, а від року вже лишилося 2-х, бо наймаркантнішу українську силу, проф. д-ра І. Огієнка від року позбавили катедри, і ніхто в українському громадянстві не знає, чому. Одно лише знає українське громадянство: в тій справі Університет не завинив.

Чому далі паралельно до богословського факультету і кремянецька духовна семинарія з української перетворена на російську? Чому, також само склад Передсоборного Зібрання виглядає так, що на ньому росіяни мають дуже значну перевагу над українцями? Адже Передсоборне Зібрання складалося по волі не тільки митрополії, але уряду, про що була офіціяльно повідомлена православна громада*). Ті реторичні питання аж надто промовисті.

Зрештою, чи піддержка русифікаторської церковної політики не випливає послідовно з загальної політичної лінії у відношенні до українського народу. Адже безсумнівно українська національна стихія скріпилась би, колиб православна Церква стала національно-українською. А хіба ніхто не посуджував нинішні політичні чинники в Польщі у таких намірах. Навпаки, політика щодо православної Церкви іде по тій же лінії, як і шкільна, кооперативно-економічна та загальна адміністраційна.

Згідно з дотеперішньою політичною системою у відношенні до українського народу православна Церква має стати одним із засобів політичної та національної асиміляції. Щораз-то яснішими і виразнішими стають заміри відповідних чинників в тій справі.

Вже від кількох літ зутраквізовано кремянецьку і виленську духовні семинарії; на варшавському богословському факультеті викладають польською та частинно російською мовою; в інтернаті для студентів того факультету одну з найважніших роль грає урядовець міністерства освіти, поляк-католик. Військове духовенство проповіді до жовнірів виголошує в польській мові. Шкільна влада на Холмщині і Поліссі вимагає, щоби в народніх школах релігію викладали по польськи, щоби метрики вели виключно в тій-же мові. Нині говориться про те, що замісць кремянецької і виленської семинарій має повстати лічей у Варшаві, очевидно, в польській мові. Від митрополії все частіше жадається, щоби свої пресові органи вона видавала в польській мові, та щоби на священиків, особливо для Холмщини і Полісся висвячували особи польської народности.

Для отих польонізаційних заходів ролю підготовчого психольогічного чинника мала сповнити московська мова в Церкві. Бож російська мова в Церкві є нічим іншим, як мовою бувшої російської державности. І коли нині світська влада намагається ввести в церковне життя польську мову — мову сучасної державности, то митрополія і всі кермуючі російські церковні кола не всилі протиставити цим доманганиям нічого. Російська і польська мова в церковному житті — цеж сіямські близнята. Звідси ясно, чому досі тай на будуче польські чинники поруч з польонізаційними заходами будуть усе піддержувати російські чинники в Церкві з їх русифікаторською політикою, бож ідейно вони стоять на тому самому ґрунті.

Посол Сергій Хруцький.

*) Чому нарешті шкільна влада не звертала уваги на те, що в більшости народ. шкіл релігію викладали по московськи.

Траґедія середущого і молодого покоління.

IV.

РОЗРІСТ ДЕРЖАВНОГО АПАРАТУ І КРІЗА ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ.

Я вже згадував про те, що европейські держави по світовій війні, щоби зарадити безробіттю інтеліґенції, розбудували до неімовірних розмірів державні і самоуправні апарати, потворили багато незнаних давніше урядів. Щоби дати посади молодим інтеліґентам, вони післали також передчасно на емеритуру багатьох службовиків у силі віку. На прикладі Польщі викажемо, якто европейські держави розбудували свої державні апарати.

Під теперішню хвилю є в Польщі около пів міліона державних службовиків, які побирають платню з державного скарбу. Коли візьмемо під увагу, що ті особи мають на своєму у- державні рідні, то не помилимося, коли скажемо, що на утриманні держави живе поверх півтора міліона осіб. Додаймо ще до того числа емеритів, вдів, сиріт і военних інвалідів та їхні рідні, а далі службовиків сільської і міської та повітової самоуправи, службовиків таких установ; як Каси Хорих, примусові обезпечення, ҐІКО., державні й залежні від держави банки і службовиків державних промислових підприємств, то не оцінимо зависоко, коли скажемо, що поверх 3 міліонів осіб є безпосередньо або посередньо на удержанні польської держави. Населення Польщі в дні 9. грудня 1931. виносило 34 міліонів 941 тисяч. Отже в Польщі, що десята особа має забезпечення у державного скарбу або з інших публичних фондів, що є під державною контролею. Мої обчислення не є перебільшені, бо навіть у польській пресі були вістки про те, що в Польщі кожна восьма особа безпосередньо або посередньо на удержанні держави.

Розріст державного апарату і звязаних з державою інституцій та установ потягає за собою незвичайно швидкий ріст висоти державних буджетів і ще швидший зріст податкових тягарів. Платні урядовцям творять найважнішу позицію европейських буджетів. Наприклад, буджетовий прелімінар Польщі на 1933/34 р. виносить 2 міліярди 369 міліонів золотих. У тому буджеті платні службовиків, емеритури й інвалідські ренти виносять 1 міліярд 230 міл. золотих, себто більше як 50 проц. цілого буджету. Це саме діється у буджетах самоуправи, Кас Хорих і т. п. Зі сказаного виходить, що розріст державного апарату є головною причиною фінансових трудношів держав і дефіцитів. Витворюється блудне колесо. Податкові тягарі паралізують розвиток хліборобства, ремесла, промислу, а держава боячися великої армії безробітної інтеліґенції, не має відваги приступити до редукції надмірного державного апарату. Щоби зарадити дефіцитовій господарці, уряди переводять обнизки урядничих платень. Це спричинює дальшу павперизацію інтеліґенції.

БЕЗРОБІТТЯ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ РОСТЕ З КОЖНИМ ДНЕМ.

Таке господарське положення світу примусило уряди ріжних держав припинити розбудову державного апарату. Щасливими є ті інтеліґенти, які дірвалися до державної посади, але від кількох літ европейські держави не приймають молодої ґенерації на державні посади. Нововипродукована інтеліґенція не находить приміщення і в громадських установах та приватних підприємствах, бо і вони наслідком господарської кризи не розбудовують, а звужують свій круг ділання.

Нема в світі статистики безробіття інтеліґенції. Всетаки деякі часописні вістки кидають промінь світла на ту справу. В 1931 р. було в Німеччині 140 тисяч студентів з покінченими високими школами. Впродовж 5 останніх літ 50 тисяч осіб з того числа дістало якесь заняття, а 90 тисяч залишилося зовсім безробітними. У Польщі по урядовій статистиці безробіття є двацять кілька тисяч безробітних умових робітників, себто інтеліґентів. Ця статистика не віддзеркалює зовсім дійсного стану справи, бо до урядового реєстру безробітних втягається лише тих, які мали працю і її втратили.

з не втягається тих, які досі ще зовсім праці не мали. Дуже часто пишуть часописи німецькі, французькі, чеські і польські, що на одну вільну посаду умового працівника подається кількадесять, кількасот, а то й кілька тисяч кандидатів. Так само подибуємо у часописах вістки про те, що поодинокі фахи інтелігенції і прим. безробітні лікарі продають часописи, безробітні адвокати займаються похатньою продажею і т. п.

ДЕПРАВАЦІЯ ХАРАКТЕРУ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ.

При обговорюванні поняття інтеліґенції ми підкреслили, що інтеліґенція по більшій части не має самостійних варстатів праці, що вона мусить продавати свою освіту як товар державі, ріжним публичним установам, чи приватним підприємцям. До того часу, коли освіта була рідким товаром, інтеліґенція не мусіла продавати своїх поглядів, торгувати своїми політич-

ними й моральними переконаннями. Матеріяльна залежність деправує характер інтеліґенції. Це можемо бачити в усіх европейських краях. Перед травневим переворотом у Польщі майже весь державний апарат був у руках вшехпольської інтеліґенції. По травневому перевороті всі урядовці держави, самоуправи й інших установ, боячись втратити хліб, змінюють свої вшехпольські переконання і стають санаційниками. Те саме бачимо в Італії по приході до влади Мусолінього, у Німеччині по приході до влади Гітлера. Це все доказує, що інтеліґенція, як верства перестала бути аристократією духа, а стала інтеліґентним пролетаріятом, який за всяку ціну намагається найти варстат праці, здобути матеріяльні основи свого істнування. Про вияви деправаціі характеру української інтеліґенції поговоримо окремо.

Володимир Целевич.

Оборонець Коссака вносить касацію.

Д-р М. Глушкевич, оборонець Зенона Коссака, засудженого в другому городецькому процесі на 7 літ тяжкої вязниці, зголосив, як довідуємося, касацію від того присуду. Інші засуджені в тому процесі, а саме: Кусьпісь, Мащак, Ярослав Білас і Мотика, почали вже відсиджувати кару.

Після замаху на катерду св. Петра.

З Ватикану повідомляють: У звязку зі слідством у справі вибуху в катедрі св. Петра арештували підозрілого жида з Греції. Ранені підчас вибуху, крім одного, вже вийшли зі шпиталю. Хоча Ватикан не привязує надто великої ваги до того випадку, то проте введено деякі загострення при вступі на ватиканську територію. Швайцарська ґвардія і папські жандарми вимагають тепер отвирання всіх підозрілих пачок.

Гітлер витає членів штальгельму.

БЕРЛІН (ПАТ). Канцлер Гітлер виголосив відозву у звязку з втіленням Штальгельму до нац.-соціялістичного руху. У відозві тій говорить він про конечність злуки всіх політичних організацій, підчеркуючи, що основування всяких нових організацій буде в будуччині неможливе. Вкінці Гітлер витає штальгельмівців як нових членів національно - соціялістичного руху.

Вернув жидівський звідун з Німеччини.

НЮ ЙОРК, 31. травня. (Вл. кор.). Рабін Йона Вайз із центральної синагоґи вернувся з Німеччини, куди їздив для прослідження положення жидів. Каже, що він переконався, що нема між жидами всесвітньої єдности, як про це загально говорять. Жидів у Німеччині не переслідують через релігію, але через расу. Одначе не слідно навіть там солідраности жидів. Є, правда, мученики, але є слабодухи, котрі потурають усьому, що робить уряд Гітлера. А жиди зпоза Німеччини навіть і словом не пишуть до німецьких одновірців. Тому німецькі жиди чуються не лише відокремлені від решти світа, але через те ще й оґірчені на жидів. Вайз видав поклик до американських жидів поспішити з допомогою тим, що в Німеччині, щоби їх підтримати на дусі.

Розвязання державної партії в Німеччині.

БЕРЛІН, 29. 6. ПАТ. Нині розвязано державну партію (демократи). Одночасно розвязано всі краєві організації, зближені до державної партії (демократів).

—o—

Кишеня вичерпується.

НЮ ЙОРК, 31. травня. (Вл. кор.). Католицька кампанія за жертвами на добродійні ціли закінчена урядово 10. травня, виказує зменшення жертвенности публики на 163.000 дол. у порівнанні з попереднім роком. Цього року призбирано 793.366 дол. Щоби осягнути цифру з попереднього року, треба буде ще дозбирати приватно. Збірки відбувалися по парохіях у дільницях Мангеттен, Ричмонд і Бронкс. Крім цього збирав ще окремий комітет кардинала Гейса під головством бувшого ґувернера Альфреда Сміта. Він призбирав близько 92.000 дол.

—o—

Планетаріюм у Ню Йорку.

НЮ ЙОРК, 31. травня. (Вл. кор.). Нарешті і Ню Йорк дістане планетаріюм, коли здійсняться пляни дирекції Музею Натуральної Історії. Дирекція надіється, що дістане на будову цієї інституції 715.000 дол. з „Федерал Рíконстрокшен Федерейшен“, а тоді місто дасть безплатно площу під будову в Сентрал Парку біля 81 вулиці. — Будинок має мати велику копулу, в якій поміститься машинерія, котра пускає в рух цілу небесну систему планет і зір і дає враження дійсности. Можна буде напр. бачити констеляцію зір у часі народження Христа, або і кількасот літ пізніше відтепер. Баня помістить 750 осіб нараз, отже більше ніж планетаріюм у Шикаґо, де поміщається 600 осіб. Обчисляють, що річно огляне планетаріюм біля два міліони осіб за вступом по 25 центів, отже люди заплатять самі кошти оперування і будови планетаріюм. Шкільних дітей будуть пускати безплатно. Дотепер є в Америці лише одно планетаріюм, а саме на виставовій площі в Шикаґо. В Німеччині є 12, а в цілому світі 18 планетаріїв.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 1. ЛИПНЯ 1933.

П. КОТОВИЧ.

З радянської літературної критики.

Примусове благословеиство. — Цензори від „ухилів“. — Кілька прикладів.

Література в СРСР знаходиться у такому відношенні до влади, як біблійний янгол, якого поборював Яків і зажадав: „Не пущу, поки мене не поблагословиш!“.

І благословлять!... Не „ліса, долини, гори, води“, не „свободу і голубие небеса“ — як колись російський поет А. Толстой, а „трактор“, „ґенеральну лінію“, „соцзмагання“, ДПУ, ЧОН'и і іншу більшовицьку кабалістику.

Хибною булаб думка, що цим „благословенням“ займаються всілякі Демяни Бідні, Іони Вочревісущі чи інші державні урядовці від літератури. Ні — *всі* цим займаються. А хто не хоче, чи не може благословляти, чи хоч би недостатньо виконує цей наказ, той, як Клим Поліщук гине в далеких сніґових заметах Соловецьких, або як Микола Хвильовий — накладає на себе руку, чи нарешті, як Павло Тичина — замовкає.

Майбутня історія розкаже про ті Танталові муки, яких зазнає сучасна українська література від опричників харківського намісника, розкаже як мясом українського Прометея годують шакалів „політмінімума“.

Більшовики не хотять розуміти того, що біольоґічно ліпше знати про те, що і де нас болить, що соціяльно ліпше не забувати який черевик нас тисне, що культурно ліпше не тікати від власної порожнечі, — а всі ці недостатки направляти по змозі своїх сил. Щож ліпше повнитиме ці функції в суспільному орґанізмі, як не вільна літературно-мистецька трибуна?

Коли соціяльне завдання сучасної літератури зведене до вимоги „благослови!“, то завдання літературної критики полягає у виконанні наказу: „дивись, аби благословляли!“

І коли взагалі правдиві слова проф. Л. Білецького: „що ні в якій ділянці ні один пересічний інтеліґент, без огляду на його освіту, а то й без жадної ситематичної освіти, з таким легким серцем не вступає на літературно-критичне поле, як у ділянці літературної критики“, — коли ці слова правдиві взагалі, то вони особливо правдиві для Радянщини. Тут домінує критика публіцистична, що слідкує виключно за „ухилами“, а для цього не треба теоретичної підготовки, коли не вважати повторювання на память резолюцій партзїздів та „творів“ Сталіна за теоретичну підготовку...

Деякі критики (як і письменники) окремими рейдами, так би мовити, партизанкою, часом намагаються подати вірний, гідний людської особи, читача і самого письменника, образ сучасного стану. Деякі критики осмілюються бути науково-обєктивними, ба навіть апольоґетами поодиноких українських клясиків (страшний злочин перед кремлівським „пролетаріятом“!) ...Деякі критики... є вже, власне, „бувшими“ критиками, бо їх тепер не пускають на сторінки сучасних журналів.

Але переважна більшість це цензори, які живуть за рахунок „ухилів“ оправжніх письменників. Біда для них, коли ні один письменник не „ухиляється“; тоді їм доводиться пастись на колючій стерні ухвал останньої партконференції. Це ще й тим невигідне, що тут, чого доброго, й сам ускочиш в якийнебудь ухил — цеж не не жарт, „аналіза“ „н-ного пункту“ промови „вождя“!

Зате справжні жнива для оцих „критиків“ настають, коли хтось з письменників „ухилиться“, або, бодай, дасть змогу причепитися до себе. Тоді всі харківські і київські ротаційні машини друкують „твори“ вочревісущих, а самі вочревісущі ходять немов на світ народилися — до кожного з них привітно усміхається „сам“ аґітпроп ЦККП(б)У товариш Андрій Хвиля... Тоді цим критикам, як Гоголівському Пацюкові самі вареники скачуть у рот!...

На поодиноких прикладах, хочемо розглянути сучасну радянську літературну критику.

Небуденним явищем на Рад. Україні є поет Бажан. Академик Юринець так оцінює його.

„Коли читаєш твори Бажана досить довго і досить часто, елімінуючи старанно всі посторонні впливи на твоє сприймання... тоді, нарешті, хрустальним дзвоном невмолимої певности лунає idée maitresse творчости Бажана, цьом неповоротного, єдиного, яке складає його індивідуальність.

„І — дивна діялектика психічних взаємовідношень, осмоза двох інтелектів: те, що раніш видавалось таким індивідуальним, що аж зайвим і не потрібним у цьому світі повторень, типів, автоматизації, уподібнень, шабльонів, — виростає поза рямці одиничного, узагальнюється і в тобі на момент запалюється переконання, що художня творчість може бути тільки такою, бажанівською, що всі інші види її — тільки недосконалі кошляві копії, одноднівки — недоноски“ („Чер. Шл. ч. 2., 1930 р. , 106 стор.)

Можна не погоджуватись з Юринцем в його методах дослідження, бо чейже взаємовідтини поета і критика („осмоза двох інтелектів“) де дви чи допоможе критично оцінити творчість поета, але треба признати правду Юринцеві щодо його принагідність оцінки загальної вартости сучасної радянської літературної продукції. Оцей світ повторень, автоматизації, уподібнень, шабльонів — це і є сучасна українська літературна дійсність, а її продукція, це — одноднівки — недоноски.

Другий критик А. Селівановський підходить до Бажана з міркою пануючих літературних традицій: „Він перебуває в русі. Але маршрут цього руху — полярний маршрутові соціялістичної революції. В цьому вся суть (!) справи. В цьому небезпека, що загрожує Бажанові. Про це його треба перш за все попередити“.

Отже, Селівановський „перш за все“ попереджає. А потім? Потім, очевидно, хтось буде витягувати відповідні висновки.

Іван Лакиза оцінює М. Коцюбинського дошукуючись у нього оптимізму. На його думку Коцюбинський: „співець молодих поривів, молодої радости, високої людяности, безмежної та

Положення на Радянській Україні.

Резолюції Центрального Комітету УНДО в дня 24. червня 1933.

Центральний Комітет УНДО на окремому свому засіданні дня 24. червня ц. р., присвяченому теперішньому положенню на Великій Україні, приняв однодушно такі постанови:

Московська більшовицька влада в 1920 р. здавила збройно визвольні змагання українського народу і прилучила силою великі українські території по обох боках Дніпра до совітської держави. Український нарід не понехав боротьби за своє відрубне істнування, а веде її постійно як у межах Української Соціялістичної Радянської Республики, так і поза ними з московськими більшовиками за здійснення найвищого права нації.

Щоби зломити спротив українського народу більшовицька влада уживає нелюдських засобів. Вона:

1) під культурним оглядом затирає штучно національний характер українського письменства і науки, нагинаючи їх терором до потреб комуністичного московського інтернаціоналізму.

2) Під політичним оглядом московські комуністи щораз завзятіше гнетуть український нарід, а саме вязнять, засилають на примусові роботи і винищують фізично свідомих та ідейних під національним оглядом селян, робітників та інтелігентів.

3) Під господарським оглядом московські комуністи ведуть на Україні політику повного визиску. У ділянці промислу експльоатують усі підземні скарби не для потреб України, а в сільсько-господарській ділянці довели колективізацією до занархізування хліборобства та повели неперебірчиву в засобах і наскрізь грабункову політику, яка спричинює в тій найбагатшій і найплодовитшій країні Східньої Европи постійний голод і невидану в світі нужду в українському селі. Така господарська політика комуністів довела до того, що маси українського населення вигибають із голоду.

Центральний Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання якнайгостріше осуджує цю грабіжницьку, обраховану на фізичне і моральне винищування українського народу політику комуністів на Україні і закликає все українське громадянство по цей бік рської границі протиставитися місцевим агентурам московського комунізму, який є найзавзятішим ворогом самого істнування української нації.

В тенетах „українофільства“.

Волинь, як відомо, докінчує вже „пятилітку“ „українофільських“ експериментів. Деякі високі достойники з адміністрації часом з поблажливою міною навіть говорять до інтересантів по українськи, та раз-по-раз сповіщають пресі, що на Волині вже настало щасливе „співжиття“ і „співпраця“. Як це виглядає на ділі, нехай свідчить зіставлення голих фактів з останнього півріча одного тільки Володимирського повіту:

Дня 9. лютого відмовили в старостві зареєструвати філію українського протиалькогольного т-ва „Відродження“.

Дня 12. березня заборонило старостзо влаштувати в „Союзі Українок“ відчит О. Цинкаловського „Українська шляхта XVI—XVII. віку“. (Фактична причина тої заборони полягала в тому, що саме цього дня відбувалося Шевченківське свято у бебецькій „Рідній Хаті“ й аранжери боялися, що ніхто туди не піде).

19. березня заборонило старостзо в „Союзі Українок“ *свято Шевченка*. Заборону мотивувало тим, що, мовляв, роковини Шевченка „громадянство“ вже відсвяткувало тиждень перед тим у „Рідній Хаті“. Щойно після довгих переговорів та після інтервенції українських радників міста удалося здобути дозвіл на 26. березня.

Дня 2. квітня поновно заборонили відчит О. Цинкаловського про українську шляхту, хоча текст відчиту в цілости на жадання старости був доручений до перегляду і сам староста п. Стемповський, повертаючи його управі „Союзу Українок“, ствердив, що його можна виголосити публично.

Дня 7. квітня відмовили дозволу на анкету „Народної Торговлі“ у Володимирі. Підчас інтервенції в старостві представники „Н. Т.“ вказали, що на таку анкету на основі нового закону кооп. „Народна Торговля“ навіть не потребує дозволу, лише повідомляє владу про майбутнє зібрання. Відповіди виразної не було; анкета відбулася.

Дня 7. квітня заборонили організаційні збори кружка „Союзу Українок“ в с. Туричанах.

Дня 30. квітня заборонили виставу комедії Велисовського „Бувальщина“ та виступ хору „Союзу Українок“, хоча усі пісні з програми того вечора були вже давніше цензуровані староством. Після інтервенції в старостві прийшов дозвіл на виставу за тиждень.

Дня 11. червня заборонили в „Союзі Укр.“ виставу „Медвідь“ Чехова і „Як вони женихалися“ Володського разом з відчитом про шкідливість тютюну і алькоголю. На поновне прохання одержано дозвіл на обі комедійки на 18. червня, але *без протиалькогольного реферату*.

До того належить додати, що в кінці квітня староство відмовило затвердити у Володимирі спортове товариство „Поступ“; у минулому 1932 р. окружний суд у Луцьку відмовив двократно зареєструвати у Володимирі видавничу кооперативу „На варті“, хоча у статуті були пороблені деякі зміни, вимагані судом. Нарешті повітове т-во „Просвіта“ припинене в діяльности (завішене) ще від 1929 р., а відклик до міністерства є досі без відповіді.

На сільські кооперативи робиться натиск, аби вони виписалися із РСУК у Львові та пристали до ревіз. союзу у Луцьку; цим кооперативам наказують прислати інжинірні пляни своїх льокалів, спровадити санітарні комісії й т. ін.; коли кооператива видасть на все це кількадесять зол. (часом до 150 зол.), її замикають „тимчасово“, а п. Волошиновський з Луцька (один із діячів „вспулжиця“) намовляє, щоби кооператива вписалася до луцької централі, а тоді дістає вже дозвіл торгувати і без плянів і без комісій... Так зруйновано або „пересвячено“ кооперативи в Повничові, Жашковичах, Грушеві, Туричанах, Древінях та інші.

Можна би уложити цілий „календар“ таких заборон, як доказ ідилічного „вспулжиця“ на Волині. Але володимирські органи безпечества винайшли ще один дуже вигідний спосіб наладнати „вспулжицє“, а саме: час-від-часу „Союз Українок“, себто єдина культурно-

освітня українська організація у Володимирі дістає від староства повідомлення, що мусить всі взагалі свої імпрези припинити на два три тижні або й на цілий місяць і більше. Такі безпідставні припинювання діяльности статутової організації чомусь то припадають найбільше в часі свят — Різдвяних, Великодних то-що, — і позбавляють організацію можливости заробити тоді якийсь гріш на покриття найпотрібніших видатків. Інакше кажучи, таким чином не тільки спиняється працю „Союзу Українок“, але й підривається його істнування та засуджується його на постійно-непевне животіння.

Коли такі методи стають системою на довший час, — коли навіть „Бувальщина“ або „Як вони женихалися“ підпадають заборонам, — то „вспулжицє“ на Волині буде запевнене... Ось так виглядає в добі „українофільства“ толеранція до української культури!

Мандрівник.

глибокої віри в краще майбутнє, світлих та радісних сподівань, нарешті, чистих та щирих і теплих хвилювань“. („М. Коцюбинський“ I. вид., 31 стор.).

Коцюбинський, за думку Лакизи, „відбиває настрої радикальних кіл (!) української інтелігенції“, яка виборювала „кращі умови свого істнування, громадські інтереси ставила вище за інтереси особисті“ (стр. 14).

Наведена вгорі цитата і ще кілька щирих і теплих слів, сказаних Лакизою на адресу Коцюбинського, якого ювилей тоді, до речі, святкувала ціла Україна, а у Винниці будували дім-бібліотеку ім. Коцюбинського, дуже не вподобалось Сухино-Хоменюкові, який з приводу цього у „Критиці“ в 1931 році написав: „Ворог заполонив повного найкращих побажань товариша (тобто Лакизу.), бо в нього не було не лише марксистського, а взагалі ніякого методологічного хребта“.

І от „критик з хребтом“ (очевидно, гнучким) продовжує: „Українське єдине суспільство, на чолі його єдина інтелігенція й співець цієї інтелігенції — Коцюбинський, от „фінальна“ схема І. Лакизи. А чи не скаже нам І. Лакиза, чим ця схема відріжнюється від буржуазної укр. схеми історичної буржуазної критики, від цілої „наукової“ плятформи українського націонал-демократизму, та й фашизму?“

Що цієї „схеми“ у Лакизи нема, читач уже бачив з наведеної нами цитати. Досвідченого читача не здивує той факт, що Сухино-Хоменко пише, мягко висловлюючись, неправду, але зате паки, дивуватиме оцей порівнюючи лагідний спосіб висловлення своєї думки, до якого підноситься отут Сухино-Хоменко. Мусимо тому сказати, що цю незвичайну лагідність проявляє Сухино-Хоменко до Лакизи лише тому, що це його клюбний товариш з ВУСПС*).

(Продовження буде.)

*) Сьогодні вже всі радянські письменницькі клюби „добровільно“ влились у ВУСПС, але перед $1\frac{1}{2}$—2 роками це були ріжні групи письменників як „Гарт“ „Плуг“, „Авангард“ ВУСПС і т. д.

Старости в Бережанах і в Зборові проти „Дністра“.

Інтервенція посла д-ра С. Барана.

Староста в Зборові видав обіжник ч. 16. з дати 26. травня 1933 р. до громадських урядів під наголовком „Акція проти П. З. У. В.“ (Повшехни Заклад Убезпечень Взаємних), в якому, представляючи ріжні факти нібито нелегальної агітації Т-ва „Дністер“ проти ПЗУВ, вимагає від начальників громад, щоби вони списували протоколи з нібито покривдженими і предкладали ті протоколи воєвідському інспекторові ПЗУВ в Тернополі. Такий самий обіжник ч. 25. з 6. червня 1933 і під тим самим заголовком видав староста в Бережанах до начальників громад свого повіту і з тим самим домаганням, наводячи при тому рескрипт тернопільського воєвідства (виділу безпеченства) В. Р. 44/33 з 22. травня 1933.

Вістря згаданих старостинських обіжників (а мабуть такі істнують і в інших повітах) фактично звернене проти Т-ва „Дністер“, що від 40 літ має концесію на виконування своєї статутової асекураційної діяльности, оплачує данини і скарбові належитости й рескриптом міністерства скарбу з 31. березня 1932. ч. 1730/УУ/III/25 одержало дозвіл на дальше виконування своєї діяльности згідно з постановою ст. 114. уст. 1. розпорядку президента з 26. січня 1928 В. З. П. Р. ч. 9. поз. 64.

На повищі обіжники старостів у Бережанах і в Зборові дирекція „Дністра“ внесла зажалення до воєвідського уряду в Тернополі тому, що їх фактичний зміст не відповідає дійсности і є суперечний з розпорядком президента з 27. травня 1927 В. З. П. Р. ч. 46 поз. 410 про примусове обезпечення від вогню і про Загальний Заклад Взаїмних Обезпечень, якого одноцілий текст оголошено у ВЗПР ч. 3. поз. 33. з 1933 р. Т-во „Дністер“ опирає отже свою діяльність на законі, а не на умові, котру Т-во „Дністер“ заключило з ПЗУВ дня 8. серпня 1927. Метою цієї умови було тільки усунути істнуючі тоді непорозуміння з приводу ріжної інтерпретації закону й управильнити взаїмні відносини між „Дністром“ і ПЗУВ. Зокрема на основі згаданої умови Т-во „Дністер“ відступило добровільно ПЗУВ усю надвишку понад 1/3 часть оціночної вартости, яку могло держати аж до дня експірації кожної поліси, а в заміну за це ПЗУВ згодився віддавати Т-ву „Дністер“ реасекурацію 10 прц. свого портфелю в трьох східно-галицьких воєвідств та предкладати щороку викази викуплених поліс Т-вом „Дністер“.

Тому мильно пояснюють згадані старости підчиненим їм начальникам громад, що ця умова передбачує „випадки“, в яких обезпечення з

ПЗУВ може перевести своє обезпечення 1/3 частини до іншої обезпеченевої установи, бо ця умова таких „випадків“ не передбачує, а натомісць закон зовсім виразно постановляє, що 1/3 часть оціночної вартости може бути обезпечена в іншому закладі обезпечень. На основі вище наведеного закону Т-во „Дністер“ має право до приєднування 1/3 частини оціночної вартости будинків і тим правом користується.

На основі умови „Дністра“ з ПЗУВ обі сторони застерегли собі вільну й льояльну конкуренцію в приєднуванні обезпечень, а на випадок доказання органами ПЗУВ або „Дністра“ ширення кривдячої опінії про противну сторону, або ділання проти правних приписів, чи засад льояльної конкуренції, мають бути переведені спільні доходження, після одержання візвання від противної сторони. Т-во „Дністер“ ніколи таких візвань від інспекторату ПЗУВ не одержувало, з чого слідує, що сам ПЗУВ досі не стверджив ніяких виступів чи надужить зі сторони „Дністра“, про які згадує бережанський староста, до цього зовсім не покликаний, бо чейже не є він інспектором ПЗУВ. Також зовсім мильно інтерпретує він закон з 27. травня 1927 р. про примусе обезпечення, бо Т-во „Дністер“ саме на основі закону має право обезпечати 1/3 часть оцінночної вартости будинків від огню. Є голословні твердження в обіжнику, наче би агенти „Дністра“ видурювали підписи на виповідження 1/3 части вартости в ПЗУВ в хосен „Дністра“, що самі ті виповідження підписували, або що ширили опінію, що 1/3 часть суми обезпечення мусить бути обезпечена в „Дністрі“. Те все неправда, чого доказом хоч би обставина, що сам обіжник не наводить ні одного подібного факту.

У повищій справі інтервеніював дня 23. червня ц. р. пос. д-р Степан Баран у заст. виділу публичної безпеки (сам начальник недужий) п. рад. Кошиковського, котрий заявив пос. д-рові Баранові, що воєвідський уряд в Тернополі не виступав і не виступає проти діяльности Т-ва „Дністер“, що йому невідомі ніякі факти надужить зі сторони „Дністра“, що його діяльність обертається в межах закону та що староста не може бавитися в інспектора чи агента ПЗУВ на шкоду „Дністра“, видаючи подібні обіжники, про які була вище мова. Вкінці обіцяв справу обіжників старостів у Бережанах та в Зборові точно розслідити і про вислід повідомити дирекцію Т-ва „Дністер“.

Американські мистці орґанізуються для оборони.

НЮ ЙОРК, 31. травня. (Вл. кор.). В готелі „Розевелт“ відбулося зібрання малярів і різьбарів для обговорення способів оборони своїх професійних інтересів перед заливом чужинних середніх мистців. На зібранні явились представники яких двох сотень організацій мистців. Вони зєднались в організації „Американської Комісії Новочасного Мистецтва“ для оборони своїх матеріяльних інтересів перед конкуренцією чужих мистців.

Тріюмфи Носалевича в Німеччині.

З голосів німецької критики про оперові виступи Олександра Носалевича.

Маємо перед собою вирізки з німецьких ґазет про виступи нашого славного оперового співака Олександра Носалевича в місяцях квітні і травні ц. р. у вісбаденській опері. Всі ті голоси німецьких музичних критиків повні найвищого захоплення і признання для прегарного голосу і високої музичної культури нашого співака, який в деяких оперових партіях не має собі рівного в цілій Німеччині. Ось кілька витягів з тих ентузіястичних оцінок:

„По старій звичці виставлено у квітну неділю Ваґнерового „Парсіфаля“. З давнішої обсади головних роль лишився Адольф Гарбіх (Амфортас) та Олександер Носалевич як Ґурнеманц. Носалевич був голосово знаменитий і особливо в сцені „Карфрайтаґ“ розвинув повноту голосу, виявляючи одночасно бездоганне вишколення та шляхотність відчування. Той Ґурнеманц не міг бути ліпшим. Далеко не таку саму похвалу можна висловити про інших виконавців“...

(„Вісбаденер Таґблят“ з 10. IV. — В. В.):

„При кінці цьогорічних вистав „Парсіфаля“ у вісбаденському краєвому театрі треба з особливим натиском зазначити, що їх успіхи були знову незвичайно великі... Носалевич відтворює Ґурнеманца як мудрця і знавця. як осіненого й одухововленого“.

(„Франкфуртер Нахріхтен“ з 27. IV. — В. С.).

„Після „Еґмонта“ і „Шляґетер“ (твір ґітлерівського композитора) творили нововистудійовані „Норимберські співці“ чудове закінчення святочного тижня. Великий театр був нарешті знову випроданий... З тутешніх виконавців співав Олександер Носалевич партію Поґнера як рідко гарно і з душі“.

(„Франкфуртер Нахріхтен“ з 20. V. — В. С.).

„Закінченням і після „Аіди“ другим найбільшим успіхом музичного фестівалю були „Норимберські співці“, що стояли на тій самій пориваючій мистецькій височині... Ол. Носалевич був просто незвичайний Поґнер, у появі, співі і грі достойний і правдивий, чого про інших виконавців сказати, на жаль, не можна“...

(„Кельніше Цайтунґ“ з 23. V. — І. Д. Унґерер).

Під наголовком „Вісбаденський травневий муз. фестіваль“ помістив І. Д. Унґерер велику критичну замітку у 23. числі журналу „Альґемайне Музікцайтунґ“ (з 9. VI.), в якій висказується з високими похвалами про виступи О. Носалевича в кількох операх (Носалевич як Бартольо в опері „Весілля Фіґара“, як король в „Аіді“ і як Поґнер у „Норимберських співцях“). Про креацію Носалевича як Поґнера пише Унґерер: „Це був Поґнер, якого бажав собі Ваґнер: голосово і сценічно правдивий, сильний і гідний“.

ЯПОНСЬКИЙ ПАНЦИРНИК ПРИ БЕРЕЗІ КАМЧАТКИ.

Між Японією та СРСР прийшло до конфлікту з того, що на Камчатці ДПУ розстріляло трьох японських горожан. М-ство закордонних справ Японії зажадало, щоби спеціяльно склікана мішана японсько-більшовицька комісія перевела слідство в тій справі. Комісія мала зібратися на японськім панцирнику, та більшовицький уряд не згодився на це, а зажадав, щоби комісії стрінулися на торговельнім кораблі. В звязку з тим до берегів Камчатки причалила японська комісія за японськім панцирником. Більшовики не дозволили висісти тій комісії. В тій справі відбувається виміна дипльоматичних нот між Токіо та Москвою.

ЖИДИ ХОЧУТЬ ВСТУПАТИ ДО ҐІТЛЕРІВСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

БЕРЛІН, ПАТ. Центральний союз жидів німецьких горожан оголосив відозву, яка взиває жидівських робітників вступати до ґітлерівських професійних орґанізацій.

Відозва стрінулася зі спротивом міродатних нац.-соціялістичних кол фронту праці. Вони зазначили при цьому, що жиди раз на все виключені з усіх нац.-соціялістичних орґанізацій. Тому, на думку тих кол, можна розглядати лише проєкт злуки всіх жидівських робітників у спільному союзі, та він мав би лише товариське значіння і його не вільно би включити до німецького фронту праці.

НІЧ АТЕНТАТІВ В АВСТРІЇ.

Ніч на 28. червня була з Австрії нічю атентатів. Около год. 1. вночі невідомі люди хотіли висадити в повітря шлях електричної залізниці Відень—Баден. До вибуху прийшло біля переґонової площі на Пфафштетен. Вибух був слабий. Вилетіло в повітря всього 16 цм. шляху. Крім того виконали замах на льокальну залізницю Ґрац—Ґляйсдорф і телефонічні проводи Ґрац—Ґляйхенберґ, Ґрац—Гарцберґ і Ґрац—Фірстенфельд. Усі ті проводи понищили. Перервали також зовсім телефонічну сполуку Ґрацу з Будапештом. Телефонічні й телеграфічні дроти поперетинали в багатьох місцях.

НОВИНКИ

— **Філія Союзу Українок у Львові** повідомляє отсим своїх членів, що від 1. липня ц. р. курзоркою Товариства є п. Марія Боднарівна. 2250

— **Велика злива у Львові.** В середу перед год. 16. впала на Львів небувала злива у супроводі блискавок і громів. Вся ця небесна симфонія тривала не більш як чверть години, але цього часу було досить, щоби змити водою ціле місто. Весь рух на вулицях припинився, трамваї з пасажирами ждали, заки не мине буря. Дуже поетично виглядали стрімкі вулиці, що лилися гірськими потоками. Трагічні хвилини переживали бідаки у сутеренових мешканнях та попросту льохах. Мешканці з вул. Янівської, Під Дубом, Джерельної, головно з III. дільниці, взивали помочі пожежної сторожі. Відомо, що пожежна сторожа, маючи до діла з водою, виконує теж обовязки підчас випадків повені. Поміч її підчас зливи у середу була дуже доривочна, бо на більш як 200 телефонічних покликів, могла вона помогти тільки в нечисленних випадках. Помогало у цій праці теж поготівля міських водопроводів. Вода залила приблизно 300 пивниць, деякі крамниці та мешкання; людських жертв ніяких. 15 хвилин після бурі небо було погідне і світило сонце. Коли рівняти інші бурі в европейських містах з цього місяця, можна сказати, що остання львівська обійшлася нам „на сухо“.

— **Чи 5.000 осіб виїде до Австрії на прогульку?** Ідуть польсько-австрійські переговори, чи варшавський уряд дозволить виїхати до Австрії 5000 особам на тижневу прогульку, вільну від пашпортової оплати. Пашпорт на місяць коштуватиме 100 зол. Взаміну за це, австрійський уряд має згодитися, щоби Польща поставляла Австрії більше худоби та вугілля.

ХТО ЗНАЄ?

Редакція „Укр. Заг. Енцикльопедії“ просить подати її (на адресу: Львів, вул. Чарнецького 26) відомості про такі особи:

1) Щерба Л. — рос. мовознавець, *1880; імя?

2) Щербатов, рос. генерал, 1917-18 головнокоманд. укр. фронту (півд.-зах. і рум.).

3) Щербина Данько, укр. актор і бандурист; дати?

4) Щириця Юхим, член Трудового Конгресу, 1917-18 подільський ґуб. комісар освіти, 1919 розстріляний більшовиками; коли народився?

5) Щупак Самійло, укр. письм. і журналіст, ред. „Пролетарської Правди“ й „Глобусу“ в Києві; коли народився?

6) Юнг В., укр. графік, проф. Мист. Інст. в Києві; імя, дати?

7) Янко, укр. гром. діяч, член УПСР, 1919 голова Сел. Спілки, імя, дати?

8) Янушевський Григорій, генерал-поручник армії УНР, 1919 другий ґенерал-кватирмайстер діевої армії УНР; коли народився?

9) Янчевський Микола, полковник армії УНР, співробітник „Табору“ й „За Державність“; коли народився?

10) Яровий М., укр. маляр; імя, коли народився?

11) Ярошевич, начальник І. Пішої Дивізії УНР; імя, коли народився?

12) Яхно Павло, укр. гром. діяч на Далекому Сході; коли народився?

13) Яцик Тадей, лікар, санітарний шеф І. Корпусу УГА + 1919; коли народився?

БУРІ Й ТУЧІ.

Від кількох тижнів лютує в усій Італії хуртовина, падуть дощі, град нищить виноградники, городовину. Над озером Ґарда пройшла хуртовина з тучею, що падала кілька годин. Над Ляґо Маджоре паде безперервно дощ уже кільканацять днів. Завалилося багато домів. У Суна та Палянца завалилося багато коминів на домах. Вода в гірському потоці Сан Бернардіно піднеслася по береги й несе до озера Ляґо Маджоре багато дерева, яке забрала з гірських складів. Убоге населення виловлює дерево. Шпилі гір довкола Ляґо Маджоре вкриті снігом. Вода в озері виступила з берегів, так що в Павлянці доходить до будинку маґістрату. Водяна труба в Варезе знищила виноградники. Дерева повиривала з корінням, бараки та лазні занесла на море. Багато риби викинуло на знищені поля та виноградники. В околиці Брешії вся долина Валь Каноніка під водою. Мусіли евакуувати селян з інвентарем.

Нагальна хуртовина лютувала у східній та півн.-східній Туреччині, головно здовж чорноморського побережа. Наслідком кількатижневих дощів ріка Кізил-Ірмак у долішній частині виступила з берегів і залила велику частину околиці. Також море виступило з берегів на значних просторах. Біля міста Самсун кілька сіл стоїть під водою, завалилося кількасот рибальських домиків. Морська плавба унеможливлена.

—Ще про „Свято Козацьких Могил". Свято Козацьких Могил під Берестечком покінчилося, та відгомін цього свята ще не втих. Як довідуємося, в деяких членів Т-ва „Відродження" поліція сконфіскувала протиалькогольну та протинікотинну літературу, відзнаки, виказки та статути Т-ва „Відродження". По засягненні вірних інформацій дотично прогульки на Свято Козацьких Могил під Берестечком подаємо нашим читачам до відома, що Головна Рада Т-ва „Відродження" не організувала та не мала наміру організувати ніякого прилюдного „згромадження" чи зїзду, як це було сказано у відозві волинського воєводи, а тільки влаштувала прогульку на Козацькі Могили, що є згідне зі статутом Т-ва „Відродження", а саме уступ V. стаття 5 ж). Таксамо ношення відзнак на зверхній одежі обосноване на уст. VII. стаття 12 з) цього статуту, а поширювання протиалькогольної і протинікотинної літератури є згідне з уст. V. стаття 5 в). Щодо самої прогульки, то й так вона не була така, як сподівався краківський „Курер Цодзєнни", бо за винятком членів Т-ва „Відродження" ніхто не брав участи в цій прогульці, а нарід ішов на Свято самотужки, свідомий того, що тлінним останкам козаків треба поклонитися.

— **Ще один костел.** На память відзнови польської республики вибудували в Чорнушовичах під Львовом костел, у якім 1. і 2. липня ц. р. відбудеться відпуст.

— **Розправа за шпіонажу.** В окружному суді у Львові відбулася тайна розправа проти бувшого капітана австрійської та української армій Модеста Рожейовського й Авг. Шиндралевича, обвинувачених у шпіонажі. Шиндралевича засудили на три роки вязниці, Рожейовського увільнили.

— **Львівська хроніка.** Суд засудив Катерину Омелянову на 8 місяців і її чоловіка Андрія на 4 за те, що взяли на утримання нешлюбну дитину, морили її голодом і підкинули під шпиталем; дитина вмерла. — Власника величезних камяниць у Львові Йойне Шпрехера приневолили судово опорожнити магазини, які він мав в аренді; за ці магазини не платив він від довшого часу комірного і тримав там предмети, зафантовані у своїх довжників.

— **Ріжні вістки.** Влада ню-йорського стейту формально приняла остаточне рішення що прогібіція скасована. — З Пекіну повідомляють, що в Кашгарі проголосили незалежну туркестанську республику; головою держави став генерал Мавсін, що проводив самостійницьким рухом китайського Туркестану. — У подорожі по Европі заглянув до Варшави син одного з найбільших японських міліонерів Такагара Мітсуї, якого рідня від 600 літ веде одно із найбільших торговельних підприємств. — Підчас землетрусу у південній Суматрі згинуло 300 осіб і багато ранених. — У Сарагоссі підчас одного віча дійшло до таких бійок між еспанськими соціялістами та націоналістами, що 50 осіб є ранених; у місті Хіхона радикали спалили церкву, де були цінні стінні мальовила. — Японський міністр справедливости Тояма найшов новий спосіб для боротьби з комуністами; тому, що по вязницях сидить тепер 6761 комуністів і ще більше є на свободі, він рішив виселити їх усіх на самотний острів. — У перських провінціях Хірван і Бадюгірам пройшов легкий землетрус. — В Італії спустили на воду новий моторовий корабель „Оцеанія", корабельного товариства Косуліч, що від осени їздитиме постійно від Генуї до Ріо де Джанейро.

— **Ануңціо хоче поетично вмерти.** Заквітчаний усіма лаврами італійський національний поет Габріеле д'Ануңціо звернувся з проханням до проф. Пікара, щоби взяв його з собою до бальону, яким летітиме у стратосферу. Ануңціо не хоче вмерти в ліжку і мріє про поетичну геройську смерть. Він ціле життя шибав під небесами і любив широкий жест, хоча має на совісті стільки брудних грошевих і любовних справ, що італійцям стає соромно, коли про це згадувати. З висоти 16.000 метрів можна на всі ці справи глянути ще раз з погордою і тому Ануңція так тягне у стратосферу. А при цьому світ ще раз забалакає про нього. На Великдень пустив він звістку про свою смерть і деякі часописи видрукували навіть його некрольоги. Недавно сказав він, що не бажає собі нічого, крім тиші і всі гадали, що вернеться до манастиря, де теж довго не всидів. Його уява висихає і він шукає нових спонук до натхнення. Заявив, що з алюмінієвої гондолі Пікара хоче скочити вниз на легкопаді, бо знає, як це небезпечно, а він любить над усе небезпеку. Хто зна, чи не треба буде аж інтервенції Мусолінія, щоби Пікар згодився взяти зі собою колишнього команданта фіюмської воздушної фльоти.

— **Пен-Клюби радять** над новою ситуацією, що повстала на останньому зїзді, де ледви вдалося оминути конфлікту із новими представниками німецької делегації. Голова загального „Пен-Клюбу", відомий англ. письменник Велс, невідомо чи залишиться на своєму становищі, бо йому докоряють, що йде занадто на компроміси. В австрійськім „Пен-Клюбі" йде гостра дискусія лівих із поміркованими, чи можна згодитися на таке тенденційне представництво німецької літератури, як воно призначене саме тепер під впливом політичних елементів. Добрі взаємини передових французьких письменників з німецькими, що їздили до Парижа та Берліна з відчитами для духового обєднання, тепер стоять під питайним знаком з огляду на німецьку націоналістичну політику.

— **Санація острову сліз.** Островом сліз називають відомий Елліс Айленд, де всі емігранти, яких не хотять впустити до Зл. Держав мусять відбувати кварантанну. Теперішній міністр праці Зл. Держав п-і Перкінс вибралася оглянути цей острів і ствердила, що тамошні гігієнічні умовини домагаються радикальних реформ. Уряд рішив відновити там будинки, побудувати нові і завести більшу чистоту.

— **Хлопець чи дівчина?** Д-р І. Манґер з фармакольоґічного інституту у Вірцбурґу випрацював методу, яка вможливлює розпізнати пол дитини вже в лоні матері. Метода ця нагадує дуже способи розпізнавання полу чоловічого плоду, описані в старинних єгипетських папірусах зперед 4 тисячі літ. Метода д-ра Манґера виглядає так: зерна пшениці і ячменю вкладають до землі в вазонку та поливають щодня сечею вагітньої жінки. Якщо зерна ячменю сходять скорше, ніж зерна пшениці, тоді жінка вродить дівчину (на 80 відсотків певно!). Якщо ріст ячменю припізнюється або такий самий, як ріст пшениці, буде хлопець. Думаємо, що на ближчі пояснення цих дивних вислідів треба ще підождати.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Цілих два тижні.

Виїзджаю на два тижні. Куди — не скажу, бо в нас тепер дуже острі приписи щодо реклями в газеті: нічого за дурно. Платити не думаю, а з другої сторони не знаю, чи управа черчанського живця згодиться заплатити незамовлену рекляму.

Тому не подаю назви місця...

Цілий рік у редакції, як у млині, та ще під лотоками. Редакційні новини, редакційні телефони, редакційні гості... Ріжні бувають і одні і другі і треті.

Є новини, що волосся стає від них дубом, є телефони, що аж дріт розпікається, є гості, що аж очі з дива вилазять.

Новини від яких волосся підлазить до гори — звичайно ніколи не бачать друкованого світа. Вони або з ґрунту конфіскабільні, або загалом без ґрунту, або такі, що надаються тільки до вуха — і то шепотом. Телефони, від яких дріт розпікається, це прикрі пригадки недодержаних умов: щодо позичок, непоміщених творів і недоставлених карт до кіна. Редакційні гості, від яких аж очі вилазять з дива, це люди з ріжних сторін, станів, ріжного віку і темпераменту. Є між ними покривджені ювилятн, непризнані ґенії, безгрішні світогони, ошукані мужі, кандидати на Гітлерів, а час до часу навіть... ідеалісти.

Кожному з них треба щось відповісти, порадити, часом і приобіцяти.

Ювилята потішаєте тяжкими часами, непритожою конюнктурою, молодим віком, добрим здоровлям. Радите пождати на 25-літній речинець, бо що чверть століття, то не якісь там марні 15 чи 20 рочків.

Непризнаним ґеніям ставите за примір такі самі випадки зі світової літератури, радите не вражуватися і в найделікатніший спосіб відсієте йому його твір.

Безгрішних світогонів, розпитавши про далекі метрополії світа, відсилаєте до стосот чортів, бо переконуєтеся, що вони описували вам Чесанів, Мельницю, а в найліпшім разі Садаґуру.

Ошукані мужі бувають ріжні. Одні приходять тільки поскаржитися, другі дишуть пімстою до зрадливих своїх жінок.

Ось учора був один такий жадний мести.

— Напишіть, щоби цілий світ знав, щоби всі її стереглися.

А тому три дні був ще інший, „одна штачка руська, одна польська", з розкуйовдженим волоссям. Він до жінки жалю не мав, але на зводителів був скажений.

— Прошу написати так: Видерли мені жінку, мене побили, фронт замкнений.

Вже по тім замкненім фронті видно було, що бідолаха — з клепками не впорядку. Але як ще заявив, що хоче відшукати жінку, ми махнули рукою. Варят!...

Кандидати на Гітлерів трапляються також, хоч і рідко. По інших редакціях їх певно цілі сотні. „Діло" має марку демократичности і тому хіба через помилку забіжить сюди якийсь пробуджений диктатор.

Ідеалісти, це всі ті, які думають дістати посаду без протекції, підмогу без поруки, багату наречену без „ганчу", рецепту на задоволення наших відносин без болю і т. п.

З такими ще найлекше. Відсилаємо їх до інших редакцій та інституцій. Як обійдуть усі напевно вилічаться.

Того всього не буду бачити ні чути — цілих два тижні.

Галактіон Чіпка.

З кіна.

Кіна „Коперник" і „Марусенька": „МАНДЖУРІЯ ГОРИТЬ", „СИМФОНІЯ 6 МІЛІОНІВ".

Перша фільма дає картини китайського бандитизму; в основі — пригода нещасливої жінки, що попала в руки ватажка російської банди. Ті, що люблять несподівані напади ватаг, хвилини передсмертного жаху, героїв, що не лякаються нічого і готові на жертви — мають у цій фільмі всього доволі.

Друга фільма це широка побутова історія одної жидівської рідні в Ню Йорку і карієри бідного хлопця, що стає славним хірургом. Фільма нагадує більше пєсу, має моменти повні драматизму та гумору і добрих акторів.

Кіно „Атлянтік": „ЖІНКА, ЯКОЇ ПРАГНУТЬ".

Сильно драматична фільма, що дає кілька дуже добрих характеристичних типів пройдисвітів і злочинців на далекому південному острові. Боротьба кількох мужчин за одну жінку серед атмосфери повного безділля іде з напруженням. Єдине, що бентежить глядача це закінчення — занадто брутальне і зовсім несподіване в американській фільмі.

Відозви й комунікати.

Т-во „Обнова" до загалу українського студентства.

Рішенням Студентського Проводу з дня 14. V. 1933. Т-во українських Студентів Католиків „Обнова" за участь у Святі „Українська Молодь Христові" поставлено поза рямці організованого студентського життя. Годі назвати цей нечуваний в культурному світі факт, властивим іменням. За участь у чисто релігійному святі відмовляють ідеольоґічному студентському католицькому товариству членства в загально-студентській організації!

Не зважаючи на очевидну недорічність такого рішення, вважаємо вказаним занятися цією справою точніше і подати для загалу українського студентства оце вияснення:

Участь Товариства Українців Студентів „Обнова" у Святі „Українська Молодь Христові" була найзвичайнішою консеквенцією його ідеольоґії, яка чейже була добре відома провідним чинникам у студентському організованому житті. Це наскрізь релігійного характеру свято проголосили Зверхники Української Католицької Церкви, за яких голосом у релігійних справах повинен іти кожний українець-католик. Натомісць резолюції у справі згаданого свята, видвигнені студентською анкетою з дня 12. березня ц. р. і приняті й одобрені Краєвим Студентським Конгресом, очевидно переступили межу своєї компетенції і тому не могли мати ніякої обовязуючої сили. Вони 1) заторкали справи релігійної совісти — і 2) рішали у справах, що з природи речі належать до Зверхників Церкви. Надто ті резолюції, признаючи велику вартість релігійно-моральним цінностям Католицької Церкви й одночасно протиставлялючись поширенню цих цінностей, є щонайменше парадоксальні.

Щож до обовязуючої сили цих резолюцій у відношенні до Т-ва „Обнова", то вони поза всіми вище сказаними не мали цієї сили ще й із таких причин: 1) вони не видвигали виразної заборони участи у святі, а тільки подавали теоретичні ствердження (до речі кажучи: зовсім софістичні), 2) „Обнова" через свого заступника на Краєвім Конгресі зложила заяву своєї участи у Святі У. М. Х. і цю заяву Конгрес приняв мовчки — без ніяких застережень — до відома.

Гаксимо поставилася до тої заяви нововибрана Репрезентація, яка щойно в два місяці пізніше видала своє дивне рішення.

З уваги на те це рішення є наскрізь безосновне і неправне. Воно дасться хіба пояснити впливом тої нездорової атмосфери, яка починає чимраз більше втискатися в українське организоване студентське життя, а в парі з тим катигідне роздроблення енергії та ослаблення відпорної сили в боротьбі за життя Української Нації.

В надії, що загал нашого націоналістичного студентства зрозуміє очевидну шкідливість того роду потягнень Проводу, ми спокійно ждемо на здорову рефлексію провідних чинників, а ще більше на гідну і справедливу поставу майбутнього Конгресу в цій немилій справі.

У Городі Льва, 22. червня 1933 р.

ЗА ВИДІЛ Т-ВА „ОБНОВА":
Б. Ластовецький, урядуючий заст. голови.
Ірина Іванчук, секретарка.

—o—

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

Фахово-доповняюча школа „Р. Ш." — Товариство „Зоря". Дня 11. червня ц. р. відбулася заходами Т-ва „Зоря" в Тернополі в салі „Міщанського Братства" анкета в справі фахово-доповняючої школи „Р. Ш." в Тернополі, на котрій проводив голова „Зорі" п. Павло Качмарчук. Справу ваги цієї школи реферував проф. Павло Дяків, управитель згаданої школи, вказуючи на значіння і завдання тої школи для українського ремісництва в Тернополі та звернувся з закликом до всіх присутніх ремісників, щоби своїх термінаторів вписали до тої школи. В дискусії над рефератом забирали голос від Старшини Кружка „Р. Ш.", котра удержує фахово-доповняючу школу, д-р Брикович і дир. Лень, з з інших п. Іван Онуферко с. Івана і п. Дяків. Анкету закінчено ухвалою резолюцій, що їх предложив референт проф. Дяків, а саме зазивом до українських ремісників у Тернополі, щоби запевнили фахово-доповняючій школі „Р. Ш." в Тернополі відповідну фреквенцію і зазивом до Старшини Кружка „Р. Ш." в Тернополі, щоби поробила заходи в ціли надання права прилюдности повищій школі. — Справою фахово-доповняючої школи займається передовсім ремісниче товариство „Зоря", котре в останньому році проявляє живішу діяльність, а тепер робить заходи в ціли зорганізування українського ремісничого цеху в Тернополі. Є надія, що в осени ц. р. цей український ремісничий цех увійде вже в життя.

ЯВОРІВЩИНА.

З філії Музичного Інституту ім. М. Лисенка в Яворові. Дня 8. червня ц. р. відбувся в Яворові річний попис елевів Філії Музичного Інституту ім. М. Лисенка. Програму, що складалася з 24 точок, виконали елеви кляси фортепяну, скрипки й сольоспіву усіх чотирьох років досить дбайливо, що свідчить про солідну працю учительського збору. Інститут заложений в 1928-9 шк. р., має тепер 4 учительські сили і 34 учнів (-ниць). Інститут має права прилюдних шкіл. Н.

Гостинний виступ п. Любомира Йойка в Яворові. Дня 11. червня ц. р. загостив до нас співак п. Л. Йойко й уладив концерт пісень та оперових арій — українських та італійських. Виступ п. Йойка був для Яворова свого роду сензацією тому, що співак походить з яворівської родини. З цієї то причини, не зважаючи на високі ціни вступу, саля була досить заповнена. В співі виявив п. Йойко сильний і добре вишколений теноровий голос. Про добру школу свідчить передовсім гора. Браки можна було завважити в легатах, що повинні виходити лекше. Малося враження, що голос п. Йойка краще презентувався би в опері на тлі симфонічної оркестри, ніж у сольових виступах з фортепяном. Акомпаніювала вміло, хоч майже без приготування, управителька Філії Муз. Інституту в Яворові, п. Евгенія Упеско. Публика із „запертим віддихом" слухала передовсім італійських пісень (їх виконав співак багато краще, як українські!) та рясними оплесками нагороджувала кожний його виступ. Н.

Сказеннна в Яворові. В Яворові бувають часті випадки скаженини собак. Недавно помер на скаженину також старший передміщанин, Олекса Процик, якого перед двома місяцями покусав скажений пес. Внаслідок тих частих випадків вибито в Яворові майже всі пси, а населення, вислухуючи ріжних сплетень, допускається часом ріжних ексцесів. Так напр. на днях розійшлася вістка, що продаване в ятках мясо з корови, покусаної хорим псом, є шкідливе. Закуплене мясо жінки покидали різникам, вчинили авантуру, аж поліція мусіла інтервеніювати.

Ревізії й арештування в Яворівщині. В днях 16. і 17. червня ц. р. перевела поліція в місті і в повіті численні ревізії за нелегальною літературою. Ревізії переводжено головно між шкільною молоддю і то в помешканнях та в часі розїзду зі школи домів — по дорозі. В результаті увязнено двох гімназійних учнів — Фіфію з Молошкович і Максимова з Дрогомишля та столярського челядника Галушку з Яворова. Н.

—o—

Нові книжки й журнали.

Ярослав Пастернак: І. ПЕРША БРОНЗОВА ДОБА В ГАЛИЧИНІ В СВІТЛІ НОВИХ РОЗКОПОК. II. НОВІ АРХЕОЛЬОГІЧНІ НАБУТКИ Музею Н. Т. Ш. у Львові за час від 1929—32 р. Праці історично-фільос. секції Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, 1933.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.
Театр нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.
Пятниця, 30. червня год. 7.30 веч. „Вбю II".
Субота, 1. липня год. 7.30 веч. „Вбю II".
Неділя 2. липня год. 7.30 веч. останній виступ Р. Невяровича „Вбю II".

Кіна.

АДРІЯ: „Білі ночі".
АПОЛЬО: „Тайна замку Порльок", „Легіон вулиці".
АТЛЯНТИК: „Пожадана".
КАСІНО: „Королева скорости".
КОЛІСЕЙ: „Бічна вулиця", ревія: „За рік, за день, за хвилину".
КОПЕРНИК: „Манджурія горить", „Симфонія 6-х міліонів".
МАРУСЕНЬКА: „Манджурія горить", „Симфонія 6-х міліонів".
МІРАЖ: „Циганські романси".
МУЗА: „Жінка без будучнини".
ПАЛЯС: „Жінка в смокінгу".
ПАН: „Натхнення" (Гр. Гарбо) і комедія.
ПАСАЖ: „Буфальо Біл" (Віліям Десмонд).
СТИЛЕВЕ: „Герої дикого заходу", ревія „Свищимо на крізу".
ХИМЕРА: „Що може Париж".
УТІХА: „Мальовані хлопці", ревія: „Позір на закрутах".

Закордонне радіо.

Пятниця, 30. червня 1933.

Братислава (279,3) 19.25 Музика; **Бреслав** (325) 20.00 „Люізе Мілер" оп. Вердія; **Мілано** (331,4) 17.00 Музика. 20.30 „Ля Чікаля е ля Форміка" оп.; **Берлін** (419) 20.10 „Зачарований флет" оп. Моцарта; **Білгород** (429,7) 12.35 Циг. музика, 19.20, 20.00 Пісні; **Прага** (488,6) 20.30 „При криниці" ком. оп. Бльодека; **Будапешт** (550,5) 17.30 Циг. орхестра, 19.00 Спів; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00 Концерт. 13.50 Український концерт, 19.00 Солісти (з „Березілю"); **Москва** (1000) 17.25 „Циганський барон" оп. Штравса (Довс. 720 м.); **Париж** (1724,1) 20.45 „Веселі кумоньки з Віндсору" Шекспіра.

Субота, 1. липня 1933.

Братислава (279,3) 14.50 Концерт, 18.00 Легка музика; **Мілано** (331,4) 11.15, 20.40 Музика; **Ляйпціг** (389,6) 20.05 „Арабеля" оп. Р. Штравса; **Рим** (441,2) 13.00, 17.30 Музика, 20.45 „Фавст" оп. Гунода; **Прага** (488,6) 19.25 Військ. орхестра; **Мінхен** (532,9) 20.00 Вес. вечір; **Будапешт** (550,5) 12.05 Військ. орхестра, 19.10 Циг. музика; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00, 19.00 Концерт, 13.30 Муз. літ. авдиція.

Львівське радіо.

Пятниця, 30. червня 1933.

7.05 Руханка; 7.15 Ранішній денник, Спорт; 7.20 Музика; 7.32 Хвилина дом. господарства; 12.10, 12.35, 14.55, 19.00 Грамофон; 15.35 Збіжева біржа; 16.00 Концерт; 17.15 Солісти (музика, спів); 18.15 Про Білу та Чорну Русь; 18.40 Фортепян; 20.00 Симф. концерт; 22.00 Літ. авд. „Баляда про дочку короля Рене"; 22.25 Спортові вістки; 22.40 Танкова музика.

Субота, 1. липня 1933.

7.05, 7.15, 7.20, 7.52, 12.10, 12.35 Ранішня програма, 14.55 Грамофон; 15.10, 15.35 Легка орхестра; 16.00 Музика, спів; 17.15 Концерт; 17.45 Авд. для хорих; 19.00 Відчит; 19.40 Оповідання: „Герштаде й Льоренц"; 20.00 Легка музика; 21.15 Фейл.: „Нинішня Німеччина"; 21.30 Шопенівський концерт; 22.00, 22.40 Танкова музика; 22.25 Спортові вістки.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Важне для абсольвентів середніх шкіл. Інформації про вписи та студії на всіх львівських високих школах (університет, політехніка, ветеринарія, експортівка, одно- і дворічні торговельні курси і т. п.) буде давати інформаційна комісія Т-ва українських студ. католиків „Обнова" в домівці Т-ва при вул. Коперника 36, щоденно від 1. вересня в годинах 8.30—11.30. Скорше можна звертатися за інформаціями на адресу: Мр. Василь Міліянчук, Марійське Товариство, Львів, Сикстуська ч. 39. На відповідь долучити значок. — **Інформаційна Комісія Т-ва „Обнова".**

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр 6.95—7.05, доляр кан. 6.30, фунти англ. 30.28, Шилінги 99, франки шв. 172, нім. марки 207, корони ч. 26, франки фр. 35.20.

Срібло: 5 кор. 1.60, фльорени 82, рубель 1.30, корона 31.

Золото: 20 кор. 38.50, рублі 49, франки 37, дукат 21.40, доляр 9.17—9.20.

Папери: Поз. буд. 38, долярівка 48.50—49, прем. інвест. 100—101.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 26.—29. VI. включно: масло 1.90, 29. VI.: молоко 15 сот., сметана 70 сот., яйця 2.80 за копу. Тенденція на масло вичікуюча, на молоко слаба, на сметану і яйця удержана.

ЗБІЖЕ.

За 100 кг. льоко ст. над. парітас 200 км. Ціни ринк.	золотих від	золотих до
Пшениця двірська	32·75	33·50
Пшениця збірна	30·50	31·—
Жито одноціле	18·50	18·75
Жито збірне	17·75	18·25
Ячмінь двір. одноцілий	15·25	15·75
Ячмінь на мливо	13·75	14·25
Овес галицький	9·75	10·25
Овес замоклий	12·50	13·—
Кукурудза краева	16·—	16·50
Бараболя промисл.	2·50	3·—
Фасоля біла	17·—	20·—
Фасоля колірова	13·—	14·—
Фасоля краса (з мішк.)	14·—	15·—
Горох пів-Вікторія	20.—	22·—
Горох полевий	15 —	17·—
Бобик	10·50	11·—
Вика чорна	7·75	8·25
Вика сіра	7·25	7·50
Сіно солодке прасов.	6·50	7·50
Солома прасована	4·50	5·—
Гречка	14·75	15·25
Льон	38·—	40·—
Лубін синій	8·—	8·25
Ріпак озимий	40·—	42·—
Висівки житні	9·25	9·50
Висівки пшеничні	8·75	9·—
Пшоно	28·50	29·50
Просо краеве	15·—	15·50
Макухи льняні	17·—	18·—
Конюшина черв. за.	70·—	72·—
Мак синій	180·—	190·—
Мак сивий	160·—	170·—

100 кг. льоко Львів	від	до
Пшениця двірська	34·25	34·75
Пшениця збірна	32·—	32·50
Жито одноціле	20·25	20·50
Жито збірне	19·50	20·—
Ячмінь на мливо	15·—	15·50
Овес збірний	12·75	13·25
Мука пшен. люксусова	64·—	64·50
Мука пшен. 65 проц.	46·—	47·—
Мука житня тип уряд.	35·—	35·50
Висівки житні	9·—	9·50
Висівки пшеничні	9·25	9·50
Крупи ячмінні грубі	27·—	29·—
Пшоно ч. 1	35·—	37·—
Пенцак ч. 10	27·—	30·—
Сіно солодке кр. пр.	7·50	8·50

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

УКРАЇНЦІ! ДАХІВКУ папену, найліпшої якости купуйте лише у свому Товаристві „Уна" в Дрогобичі, Пілсудського 18.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги „ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках „ 0·48
1 „ „ на першій сторінці . „ 0·55

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні по . . . . зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . . „ 0·10
шукаючі праці . . . . „ 0·08
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 380—
„ „ 1/2 . . . . „ 200—
„ „ 1/4 . . . . „ 110—
„ „ 1/8 . . . . „ 60—
Текстові сторони 50 проц. дорожче.

За редакцію відповідає Олександер Костик
Видає Видавнича Спілка „Діло".
В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.